

1 Muhabbet Teorisi diye bir podcast var, şu sıra *paranormal olayları* inceliyorlar. İnceleme dedikleri, bu olayları tek tek ele almak değil, neden bunların imkansız olduğunu anlatıyorlar.

Bu konularda tek bir fikrim yok, birden fazla fikrim var. İlk şu, pozitivist bakış haklı, tekrar edilemeyen bu gibi olayların *varlığına* inanmak anlamsız. Bunlar üzerinde konuşulabilir, dünyanın *gramatik ifade-sine* konu olabilecek olaylar değil. Biri bana *şöyle şöyle bir mucize gördüm* dediğinde, pozitivist aklım devreye girip, *dur bir bakalım* diyor. Buradan bakınca bahusus podkestin anlattıkları doğru.

Bununla beraber zaman zaman burada paylaştığım istatistiğin imkansız gördüğü denk gelişleri nasıl izah ediyorum? İzah etmiyorum, öylece duruyorlar.

İstatistik ve bilim, konusu itibariyle *tekrar edilebilir* veya *tekrar etmesi muhtemel* olaylarla ilgilenir. Bir kerelik olaylar, Fizik'teki Young deneyinde bir tek fotonun hangi delikten geçeceğinin tam olarak kestirilememesi gibi gelir bana. Bu sebepten, bir insan, çok tuhaf tek bir olay yaşadığında ve bunun *izah edilemezliğini* düşündüğünde, bir yandan da bunun *dünyanın grameri* dışında olduğunu kabul etmiş demektir.

Burada bir tanım meselesi var: İki ayrı dünyaya inanıyorum diyelim. Birincisi tekrar edilebilir, konuşulabilir, üzerinde akıl yürütülebilir bir dünya. Bu dünyada kesinlikler ve determinizm var. İnsanlar bu dünyayı anlayıp, onda çalışan makineler yapıyor ve bu dünyada hastalıkları tedavi ediyorlar.

Bir de istatistik ve bilimin sessiz kalmak zorunda olduğu tek olayların dünyası var. Bu dünyada çeşitli denk gelişler var, tekrar edilebilir değil, çünkü denk geliş kainatın tek bir anında, biz de orada şahitken oluyor. Bu eşzamanlılık Jung'un da dikkat çektiği bir durum ve konuşulabilir olanın sebep sonuç ilişkilerinin, içinde bulunduğumuz kainatı açıklamak için yeterli olmadığını gösteriyor.

Bildiğimiz Fizik'in, atomaltı seviyedeki olayları açıklamakta zorlanması gibi, bildiğimiz bilim de bazı tekil olayları açıklamakta zorlanabilir. Bununla beraber bu tekil olayların, tekrar edilebilir olmaması ve muhtemelen kainatla ilgili bilgimizin dışında olması dolayısıyla, üzerinde konuşulabilir bir dünya resmi çizmezler. İş yapmak gerektiğinde bilime göre yaparım ama ölüme doğru yol alırken, kainatın bilimin çizdiği resimden başka bir anlamı olduğuna inanacak kadar *mucize* gördüğüme inanırım.

Bir dünya görüşü üretmek gerektiğinde, *her şey olabilir ama beklentiye girmek için daha önce olmuş olması gerekir* diyebiliriz sanırım. Tekrar edilemeyen üzerinde konuşulmaz çünkü, konuşulamayan da insanların arasında yaymak için bir görüş olamaz.

2 Kamunun halıki birdir, neden bazısı cindir?

3 İnsanın arabasıyla kendini *göstermeye* çalışması çok zavallı değil mi? Eski evin garajında, oradaki bir dairenin fiyatından daha pahalı arabalar vardı.

Araba kısa yoldan statünü göstermek için güzel bir araç. Müteahhitlerin neden hep Mercedes kullandığını soracak olursanız, tanıdıklarına sorduğumda *daha kolay iş aldıklarını* söylediler. Herhalde

doğrudur. Adamın banka hesabına bakmak uzun iş, kıyafet de kolay taklit edilebilir, pahalı araba olunca aslanın yelesini göstermesi gibi oluyor.

Naçizane insanın en iyi arabayı da alsın, bunun *içkin* değerinin, yani ortalıkta kimse yokken içine oturduğunuzda meydana getirdiği *mutluluğun* o kadar da fazla olmayacağı kanaatindeyim. Bu gibi *statü öğelerinin* kıymeti, etrafta başka birileri varsa, ancak, onlara nisbetle *üstünlüğünü* gösterdiğin sürece var.

Bu da bir yerde şu demek: O güzel kırmızı arabadaki adam bunu *benim için* almış, benim için değilse de, benim gibi biri için. Ben onun ilgisine muhtaç hissetmiyorum, çok da umurumda değil ama o benim gibi birinin onun arabasına dönüp bakmasını seviyor.

İnsanların *batmasının* en önemli sebebi sanırım *aslan yelesini taklit*. İnsanın pahalı araba kullanması, eğer mütenasip bir geliri varsa, tamam, uygun. Ama bazen de şu oluyor: Adamın cebinde 3 kuruşu yok, belki uçan kuşa borcu var ama *iş almak için itibarından* (yani havasından) feragat etmiyor. Bazı durumlarda bu işe de yarıyor olabilir, ancak genelde, kişinin olmadığı gibi görünmesinin yarattığı riskleri ödeyecek kadar faydası yok.